

*Stomatološki fakultet – Zagreb
Zavod za dječju i preventivnu stomatologiju*

UTICAJ PREHRANE KAO FAKTOR IZ ČOVJEKOVE SREDINE NA NASTANAK ZUBNOG KVARA

Rajić Z., Ž. Disan

U etiologiji karijesa ishrani se pridaje veliki značaj, te su autori komparirali KIO u djece dva mesta sa mogućnosti različite ishrane i konstatali da je veći procenat karijesa od ispitivane grupe posledica konzumiranja slatkiša, peciva i mekog kruha.

Bolesti usta i zubi danas predstavljaju izuzetno teški socijalno-medicinski problem za kojeg su bitna tri faktora:

1. bolesti usta i žvačnog aparata pretežno se manifestiraju kao patološke promjene zubnog organa, t.j. zuba i parodonticija;
2. budući da gotovo cijelo pučanstvo boluje od karijesa i parodontopatija u različitim stepenima i formama, uzrok je velikom broju invalidnosti organizma uslijed krezubosti i fokaloze. Posljedica tako velike raširenosti je da liječenje i rehabilitacija bolesnika iziskuje veliki broj specijalnih terapijskih rehabilitacionih ustanova;
3. terapija i rehabilitacija žvačnog aparata je veliko ekonomsko opterećenje zajednice iz dva razloga.

Prvo, zbog vrlo česte radne nesposobnosti u vezi sa stomatološkim oboljenjima, kao na pr., kratka bolovanja uzrokovana bolovima od inficiranih zuba i lokalnih parodontalnih oboljenja, a duga bolovanja uslijed fokaloza i privremene radne nesposobnosti uslijed krezubosti kod zvanja skopčanih sa fonacijom. Drugo veliko ekonomsko opterećenje za zajednicu predstavlja uređenje guste mreže stomatoloških ustanova, koje treba snabdjeti skupom opremom, materijalom, ortopedskim pomagalama, i investicije u velikom broju stručnih kadrova. U namjeri da doprinesemo upoznavanju kako neki faktori iz čovjekove sredine utiču na nastanak zubnog kvara, izvršili smo sistematski pregled učenika osnovne škole u mjestu Kali na otoku Ugljanu i škole u mjestu Sali na Dugom otoku.

Metod rada

Mjesto Kali udaljeno je od Zadra 9 kilometara i postoji brodska veza nekoliko puta dnevno. Mjesto Sali je udaljeno 25 km, a brodska veza je jednom dnevno, ali samo u jednom pravcu. Pregled je izvršen na 89 učenika mjesta Kali i 35 učenika mjesta Sali, na dnevnom svjetlu, sondom i ogledalcem.

Rezultati

TABELA I

KRETANJE KIO INDEKSA

razr.	KALI			SALI		
	broj djece	bez kar.	KIO	broj djece	bez kar.	KIO
I	32	4	87,5	6	4	33,3
II	23	4	82,6	13	4	69,2
III	13	2	84,6	5	0	100
IV	21	2	90,4	11	6	45,5
Ukupno	89	12	86,5%	35	14	60%

TABELA II

PROSJEČNI KEP PO RAZREDIMA

razred	Kali	Sali
I	2,2	0,8
II	2,8	1,7
III	3,7	2,8
IV	4,9	3,5

Diskusija

Uočljivo je da je postotak djece sa karijesom u odnosu na svu pregledanu djecu znatno veći u mjestu Kali nego u mjestu Sali, sa izuzetkom trećeg razreda, što se može objasniti malim brojem djece. Vidljivo je da je prosječan KEP trajnih zuba kod djece mjesta Sali znatno manji nego kod djece istih razreda mjesta Kali.

Oba ova mjesta se ističu velikim ulovom ribe i ista se mnogo konzumira kod stanovništva oba mjesta, a kako je riba bogata fluorom, može se predpostaviti da su djeca iz oba mjesta bila dobro situirana mineralima u vrijeme razvoja zuba. Osim toga, za oba ova mjesta je karakterističan veliki broj sunčanih dana u godini, što je također od utjecaja na kvalitetu zuba. Prema tome, djeca imaju identične uvjete života. Zato se razlika u KEP-u zuba mora tražiti na drugom mjestu.

Stanovništvo mjesta Kali intenzivno kontaktira sa Zadrom, dok stanovništvo mjesta Sali slabo kontaktira sa Zadrom zbog velike udaljenosti i slabe brodske veze.

U mjestu Sali nema peciva i kolača (nema slastičarne) dok u mjestu Kali postoji. U mjestu Sali se kruh peče u domaćoj seoskoj peći i on je čvrst i tjera na intenzivno žvakanje. Mjesto Kali dobiva kruh i pecivo svakodnevno iz Zadra, a taj je znatno mekši i lepljiviji od onog iz seoske peći.

Nabrojene specifičnosti svakog pojedinog mjesta mogu se, radi preglednosti, prikazati uporedo:

KALI

sunce
riba
blizu grada
ima slastičarnu
kruh mekan
ima peciva

SALI

sunce
riba
daleko od grada
nema slastičarnu
kruh tvrdi
nema peciva

Zaključak

Može se reći da je razlika u intenzitetu karijesa između ova dva mjesta nastala kao posledica konzumiranja slatkiša, peciva i mekanog kruha. Svakako da se može ovoj studiji prigovoriti da je pregledom bio obuhvaćen mali broj djece, ali moramo reći da su to sva djeca sa otoka. osim toga, to je putokaz da nastavimo sa takvom studijom ali sa mjestima sa više djece.

INFLUENCE OF NUTRITIONAL FACTORS ON CARIES DEVELOPMENT

Summary

The authors describe dietary habits of children from two islands and found that caries intensity is the result of consumption of sweets, white bakeries and soft bread in one group (89 children), while in the other (35 children) they had no possibility for it.

Literatura

1. Štern O., Z. Rajić, O. Lulić-Dukić: Intenzitet zubnog karijesa i mogućnost njegove sistemske sanacije u djece zagrebačkih škola, ASCRO, 7:80, 1972/73
  2. Hraste J.: Komparativno ispitivanje oralnog morbiditeta kao indikatora zdravstvenog stanja i korišćenje stom. zaštite, disertacija, Med. fak., Rijeka, 1977
  3. Rittermann V et al.: Incidencija dentalnog karijesa u odnosu na prehranu u Ravnoj gori i Brinju, JAZU, 16, Zagreb, 1964
- GRAFIKON 1